

Sygn. akt VII U 1804/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 lutego 2017 r. w Warszawie

sprawy D. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o podstawę wymiaru składek

z udziałem zainteresowanego M. B. prowadzącego działalność gospodarczą (...) z siedzibą w O.

na skutek odwołania D. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

z dnia 24 czerwca 2015 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

D. M. w dniu 29 czerwca 2015 r. złożyła odwołanie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga

w Warszawie od decyzji ww. organu rentowego z dnia 24 czerwca 2015 r., nr (...). Odwołująca zaskarżyła decyzję w części odmawiającą jej uznania jako przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych kwotą ponad 1680,00 złotych. Ubezpieczona zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 83 § 1 k.c., art. 22 § 1 k.p.

w związku z art. 300 k.p., art. 13 k.p. i art. 78 k.p., art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1,

art. 12 ust. 1, art. 41 ust. 12 i 13 ww. ustawy w związku z art. 22 k.p., art. 11³ k.p.

oraz art. 18^{3a} § 1 k.p. w związku z art. 300 k.p., a także naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.: art. 7 k.p.a., art. 77 § 1 k.p.a. i art. 80 k.p.a., art. 107 § 3 k.p.a.

oraz art. 8 k.p.a. i art. 10 k.p.a. w związku z art. 6 k.p.a., art. 7 k.p.a., art. 77 § 1 k.p.a.,

art. 80 k.p.a. i art. 107 § 3 k.p.a. Mając powyższe na uwadze, odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że przychodem stanowiącym podstawę wymiaru składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych jest kwota wynikająca z umowy o pracę z dnia 1 czerwca 2014 r. w wysokości 7000,00 złotych (k. 2-12 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. w odpowiedzi na odwołanie z dnia

6 sierpnia 2015 r. wniósł o oddalenie odwołania. Organ rentowy wskazał, że odwołująca została zatrudniona na specjalnie utworzonym dla niej stanowisku, a w okresie od stycznia 2014 r. do maja 2014 r. firma wygenerowała niski dochód lub występowały straty, co w ocenie Oddziału spowodowało nieracjonalność przyznania zatrudnionemu pracownikowi w wymiarze 1/2 etatu tak wysokiego wynagrodzenia (k. 95 a. s.).

Sąd w postanowieniu z dnia 12 lutego 2016 r. na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. zawiadomił zainteresowanego M. B. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w O. o toczącym się postępowaniu (k. 128 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zgodnie z wydrukiem z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, M. B. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) od dnia 1 czerwca 2007 r. w zakresie wykonywania pozostałych robót budowlanych wykończeniowych (k. 107 a. s.).

Zgodnie ze świadectwem z dnia 17 maja 2014 r. odwołująca ukończyła dwusemestralne studia podyplomowe w zakresie Pośrednictwa w Obrocie Nieruchomościami na Wydziale (...) w Szkole (...) (k. 18 a. s.).

Zgodnie z zaświadczeniem z dnia 24 maja 2014 r. odwołująca ukończyła w dniu 17 maja 2014 r. z wynikiem bardzo dobrym Studia Podyplomowe w zakresie Pośrednictwa w Obrocie Nieruchomościami w roku akademickim 2013/14 organizowanych przez Szkołę (...) w W. na Wydziale (...) (k. 16 a. s.).

Zgodnie z zaświadczeniem z dnia 24 maja 2014 r. odwołująca była słuchaczką rocznych Studiów Podyplomowych Zarządzanie Nieruchomościami w roku akademickim 2013/14 organizowanych przez Szkołę (...) w W. na Wydziale (...) (k. 17 a. s.).

Zgodnie ze świadectwem z dnia 28 czerwca 2014 r. odwołująca ukończyła dwusemestralne studia podyplomowe w zakresie Zarządzania Nieruchomościami na Wydziale (...) w Szkole (...) (k. 19 a. s.).

Zgodnie z zaświadczeniem z dnia 6 lipca 2014 r. odwołująca ukończyła kurs pośrednika w obrocie nieruchomości prowadzonego przez Stowarzyszenie (...) (k. 20 a. s.).

Zgodnie z certyfikatem odwołująca ukończyła praktyczny kurs przygotowawczy do zawodu pośrednika w obrocie nieruchomościami w wymiarze 40 godzin, który realizowany był w terminie od dnia 31 maja 2014 r. do dnia 6 lipca 2014 r. przez Stowarzyszenie (...) (k. 21 a. s.).

Zgodnie ze świadectwem nadania licencji zawodowej w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami Stowarzyszenia (...) z dnia 6 lipca 2014 r., odwołująca została uprawniona do wykonywania działalności zawodowej pośrednika w obrocie nieruchomościami (k. 24 a. s.).

Zgodnie z zaświadczeniem z dnia 9 lipca 2014 r. odwołująca ukończyła szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (k. 15 a. s. i k. 35 akt ZUS).

Zgodnie z zaświadczeniem z dnia 3 sierpnia 2014 r. odwołująca ukończyła kurs zarządcy nieruchomości w wymiarze 40 godzin prowadzony przez Stowarzyszenie (...) (k. 22 a. s.).

Zgodnie z Certyfikatem z dnia 3 sierpnia 2014 r. odwołująca ukończyła praktyczny kurs przygotowawczy w zakresie zarządzania nieruchomościami uzyskując tytuł Zarządcy Nieruchomości Stowarzyszenia (...) w wymiarze 40 godzin realizowany w terminie od dnia 5 lipca 2014 r. do dnia 3 sierpnia 2014 r. (k. 23 a. s.).

Zgodnie ze świadectwem nadania licencji zawodowej w zakresie zarządzania nieruchomościami Stowarzyszenia (...) z dnia 3 sierpnia 2014 r., odwołująca została uprawniona do wykonywania działalności zawodowej zarządcy nieruchomości (k. 25 a. s.).

Na podstawie umowy o pracę z dnia 1 czerwca 2014 r. M. B. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w O. zatrudnił D. M. na stanowisku specjalisty ds. zarządzania w ramach 1/2 etatu za wynagrodzenie 7000,00 złotych na czas nieokreślony (k. 13 a. s. i k. 17 akt ZUS).

Do zakresu obowiązków odwołującej należało: formułowanie celów operacyjnych wynikających ze strategii firmy i ich realizacja, zarządzanie i nadzór nad funkcjonowaniem podległych nieruchomości, tworzenie procedur i standardów i innych niezbędnych dokumentów mających na celu optymalizację działań dla obszaru nieruchomości, optymalizacja procesów biznesowych, profesjonalna obsługa klientów w zakresie obrotu nieruchomościami, przyjmowanie i wprowadzanie ofert do systemu, wstępna kontrola stanu prawnego nieruchomości, sporządzanie umów pośrednictwa, sporządzanie opisów

i dokumentacji fotograficznych, kojarzenie ofert i prezentacja ich klientom, kompletowanie dokumentów potrzebnych do zawarcia umów sprzedaży kupna lub najmu nieruchomości, pozyskiwanie nowych klientów, rozwój sprzedaży poprzez utrzymywanie i rozwijanie współpracy z klientami, tworzenie bazy klientów, rozwój sprzedaży poprzez utrzymanie

i rozwijanie współpracy z klientami, tworzenie ofert dedykowanych poszczególnym usługom remontowo-budowlanym, sporządzenie umów protokołów i innych niezbędnych dokumentów współpracy z klientami dla których świadczone są różne usługi remontowo-budowlane, realizacja założonych celów sprzedaży różnych usług oraz wykonywanie wszelkich innych dodatkowych czynności dotyczących powyższych punktów zakresu obowiązków (k. 14 a. s.).

D. M. była jedynym pracownikiem w zainteresowanej spółce. Obowiązki pracownicze wykonywała w miejscu swojego zamieszkania na ulicy (...). Ubezpieczona w zainteresowanej spółce podpisywała listę obecności raz w tygodniu (k. 49 akt ZUS). Po przejściu D. M. na zwolnienie, zainteresowany nie zatrudnił nowego pracownika na jej miejsce. Odwołująca była również zatrudniona jednocześnie w spółce (...) na stanowisku specjalisty ds. rozliczeń w ramach pełnego wymiaru czasu pracy na czas nieokreślony od 2010 r. (zeznania odwołującej i zainteresowanego, k. 234 a. s.).

Odwołująca prowadziła korespondencję mailową z klientami firmy w zakresie obrotu nieruchomościami (k. 43-48 a. s.).

Odwołująca od dnia 3 lipca 2014 r., po upływie miesiąca od dnia nawiązania stosunku pracy, stała się długotrwale niezdolna do pracy w związku z ciążą (okoliczność bezsporna).

Zgodnie z zeznaniem podatkowym za 2013 r. firma uzyskała przychód w kwocie 24069,09 złotych, za 2014 r. w kwocie 72107,63 złotych, a za 2015 r. w kwocie 3798,00 złotych (k. 49-55 i 148-158 a. s.).

Zainteresowany odprowadzał należne składki do organu rentowego (k. 43-47, 55-59, 67-71 akt ZUS).

Na podstawie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ginekologii, Sąd ustalił, że odwołująca nie mogła podjąć zatrudnienia w firmie (...) od dnia 1 czerwca 2014 r. w wymiarze 1/2 etatu będąc w 24 tygodniu ciąży. Praca wykonywana była przez ubezpieczoną od godziny 16 do godziny 20, gdzie równocześnie D. M. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. Podjęcie dodatkowego zatrudnienia przez odwołującą pozostało w rażącej sprzeczności z obowiązującym Kodeksem Pracy (k. 187-189 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. w oparciu o własne ustalenia wydał zaskarżoną decyzję z dnia 24 czerwca 2015 r., nr: (...) na podstawie art. 83 ust. 1

w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 41 ust. 12 i 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy stwierdził, że D. M. jako pracownik u płatnika składek M. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 czerwca 2014 r. oraz, że przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynosi kwotę w wysokości 1680,00 złotych równą minimalnemu wynagrodzeniu za pracę w 2014 r. Zdaniem Oddziału z okoliczności faktycznych wynika,

że po stronie pracodawcy brak było rzeczywistej potrzeby, jak i racjonalnie uzasadnionego ekonomicznie przyznania pracownikowi zatrudnionemu na 1/2 etatu wynagrodzenia w kwocie 7000,00 złotych. W rezultacie w ocenie organu rentowego pracodawca w momencie podpisywania umowy o pracę z ubezpieczoną nie mógł przeznaczyć uzyskanego dochodu

na wynagrodzenie pracownika, ponieważ w okresie od stycznia 2014 r. do maja 2014 r. firma wygenerowała niski dochód netto lub wystąpiły straty (akta ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zawartej w aktach rentowych oraz na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania oraz przesłuchania odwołujących. Powołane przez Sąd dowody z dokumentów, w zakresie

w jakim oparł się na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny stan faktyczny. Zdaniem Sądu złożone zeznania przez odwołującą i zainteresowanego były logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniały. Ponadto Sąd uznał za wiarygodną opinię biegłego sądowego ginekolog, który jest niewątpliwie wysokiej klasy specjalistą w zakresie ginekologii posiadający doświadczenie zawodowe. Opinia została wydana w oparciu o obiektywną dokumentację medyczną przedstawioną w toku niniejszego postępowania, której strony procesu w żaden sposób nie zakwestionowały.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie D. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla odwołującej, co przesądziło o kierunku kontroli sądu ograniczonej jedynie do tej spornej kwestii. W zaskarżonej decyzji organ rentowy

nie kwestionował faktu wykonywania przez ubezpieczoną pracy na podstawie umowy o pracę na rzecz płatnika składek M. B., a jedynie wysokość wynagrodzenia umówionego przez strony na kwotę 7000,00 złotych brutto miesięcznie w okresie od dnia

1 czerwca 2014 r. Poza sporem również pozostawały okoliczności związane z faktycznym wykonywaniem pracy przez D. M., jak również czynności prawne podjęte

w związku z realizowaniem przez nią stosunku pracy oraz jej bogate doświadczenie zawodowe i przebyte szkolenia zawodowe ujęte w całości przy ustaleniu stanu faktycznego.

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) zwanej dalej „ustawą”, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

W myśl art. 8 ust. 1 ustawy za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy.

Na podstawie art. 13 pkt. 1 ustawy, obowiązek podlegania pracownika ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu trwa od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, o czym stanowią art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy. Z kolei podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe.

W ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało ono wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa zgodnie z dyspozycją art. 58 Kodeksu cywilnego.

Sąd zważył, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne może być w konkretnych okolicznościach uznane za nieważne z mocy art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k. p. jako dokonane z naruszeniem zasad współżycia społecznego. W konsekwencji nieważnością mogą być dotknięte jedynie uzgodnienia stron umowy dotyczące wynagrodzenia za pracę, przy zachowaniu ważności pozostałych postanowień umownych, ponieważ zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, „jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2009 r., sygn. akt I UK 19/09).

W przedmiotowej sprawie, gdzie tylko wynagrodzenie ustalone w umowie o pracę zostało zakwestionowane przez organ rentowy, rolą Sądu była ocena postanowień umownych dokonywana z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika, ale także interesu publicznego. Godziwość wynagrodzenia za pracę w prawie ubezpieczeń społecznych musi być bowiem interpretowana przy uwzględnieniu wymogu ochrony interesu publicznego oraz zasady solidarności ubezpieczonych.

Sąd zważył, że na gruncie niniejszej sprawy zawarcie umowy przez płatnika składek z odwołującą za wynagrodzeniem 7000,00 złotych brutto miesięcznie wiązało się z naruszeniem zasad współżycia społecznego. Płatnik składek nie posiadał środków finansowych, aby mieć możliwość wypłacania swojej pracownicy wynagrodzenia w umówionej kwocie. Sąd wskazuje, że przyjmując hipotetyczne wypłacanie odwołującej wynagrodzenia w kwocie 7000,00 złotych brutto miesięcznie, płatnik składek zakończyłby bilans rachunkowy za rok 2014 ze stratą zgodnie z danymi wynikającymi z rocznego zeznania podatkowego. Ocena tego, czy przyjęte w umowie wynagrodzenie pracownika nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, nie może nastąpić w oderwaniu od zasad doświadczenia życiowego i założenia, że podmiot prowadzący działalność gospodarczą podejmuje decyzję w sposób racjonalny. Zatrudnienie pracownika w niniejszej sprawie związane było z wykreowaniem nowego miejsca pracy, co generowało się z określonymi kosztami. W ocenie Sądu przed podjęciem takiej decyzji, podmiot gospodarczy dokonuje oceny możliwości finansowania nowego pracownika. Sąd zważył, że w przedmiotowej sprawie brak jest logicznych podstaw do przyjęcia, iż w spółce istniała potrzeba wykreowania nowego stanowiska pracy oraz, że brak było uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że spółka miała środki finansowe na wypłatę wysokiego wynagrodzenia odwołującej. Nie można bowiem pominąć faktu, że do momentu zatrudnienia odwołującej jej stanowisko nie istniało. Nieracjonalnym też w ocenie Sądu wydaje się zatrudnienie ubezpieczonej, którego wynagrodzenie przewyższało całkowity roczny dochód spółki, tym bardziej w sytuacji, gdy pracownik jest w ciąży. Przychody spółki ani koncepcje rozwoju w ostatecznym rozrachunku nie przełożyły się na roczny realny dochód spółki, który w 2015 r. wyniósł niewiele ponad trzy tysiące. Dodatkowo płatnik składek nie zatrudnił żadnej osoby na zastępstwo,

co w ocenie Sądu potwierdza domniemanie, iż umówione wynagrodzenie pomiędzy stronami stosunku pracy miało jedynie na względzie uzyskanie wysokich świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na względzie zasady doświadczenia życiowego Sąd również zważył, iż wątpliwa jest okoliczność, aby odwołująca będąc zatrudniona w spornym okresie czasu na oddzielnym stanowisku pracy w innej firmie w pełnym wymiarze czasu pracy była w stanie świadczyć swoją pracę efektywnie i na najwyższym poziomie. Z uwagi na mnogość zadań, ubezpieczona nie wykazywała cech dyspozycyjności, która jest jedną z pożądanych cech dla pracodawcy. W ocenie Sądu odwołująca nie była dyspozycyjna na tyle, aby móc sumiennie u każdego z pracodawcy wykonywać swoje obowiązki w okresie ciąży. Ponadto należy mieć na względzie wnioski zawarte w treści niezależnego biegłego sądowego, z których jednoznacznie wynikało, iż podjęcie pracy przez odwołującą w ramach dodatkowego zatrudnienia u zainteresowanego pozostawało w rażącej sprzeczności z obowiązującym Kodeksem Pracy.

Zgodnie z art. 178 § 1 k.p., pracownicy w ciąży nie wolno zatrudniać w godzinach nadliczbowych ani w porze nocnej. W ocenie Sądu w ramach stosunku pracy odwołującej oddzielnego w obydwu firmach, wymiar jej czasu pracy nie przekroczyłby pełnego wymiaru czasu pracy. Tym nie mniej łącząc i sumując godziny pracy wynikające z zatrudnienia ubezpieczonej u dwóch płatników składek wynika bezspornie, że D. M. pracowała 12 godzin na dobę, co niewątpliwie wskazuje, iż świadczyła pracę w godzinach nadliczbowych. Z tego względu tak istotne znaczenie ma informacja dla pracodawcy o tym, że pracownica jest w ciąży, jak i dla lekarza, który ma wydać zaświadczenie o braku przeciwwskazań do wykonywania zatrudnienia. Wymiar czasu pracy dla kobiety w ciąży nie może przekraczać ośmiu godzin i zdaniem Sądu dotyczy to unormowanie również łącznego wymiaru pracy także u różnych pracodawców.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.